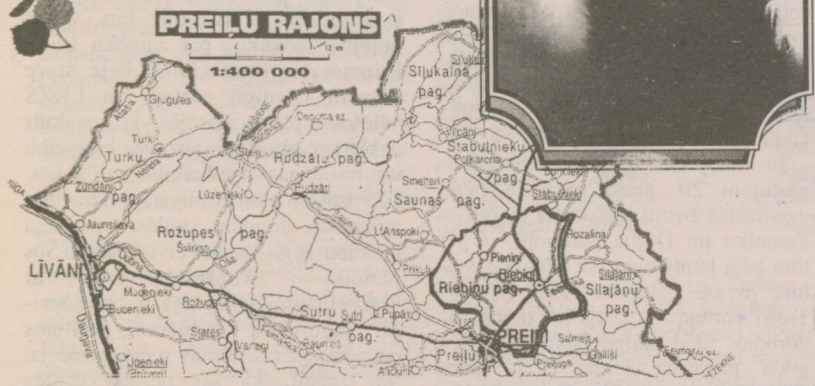

RIEBIŅU PAGASTS

O. Rancāna izdevniecība laiduse klajā krāsainu bukletu par Riebiņu pogostu, salykts un īspists SIA «Latgales drukā» Rēzeknē, Bazneicā ilā 28. Šis pilvēlīgais izdevums gon pošim pogosta idzeivōtōjim ļaun uz sevi pasavērt ar sovaidōkom acim, gon ari turistim parōda, ka aiz ikdinas, kŭ biži vin uzskota par pelēceigu, slēpas daudz sovpatēiga. Buklets stōsta, kur un kai atrast šū cimu storp Latvejas rajonim, bet ari tŭ, ka tik tōlas nŭmales, kai varātu liktīs, vēsture globoj daudz interesantu faktŭ. Te bejuši plaši pazeistami cylvāki. Tekstualō daļa interesantu ipazeistynoju ar tŭ, ka Riebiņu vōrds pyrmŭ reizi izaskanējis jau pyrms kaidim divim symtīm godŭ kai pastōveiga apdzeivōta vīta tōs myusdineigā veidulā, bet kai muižas centrs pazeistami jau pat nu 16. godŭ simteņa, kod daudzynoā Krevmuiža — lēnu ipašums, un šymā laikā ordeņa mestrs Pletenbergs nŭdevis Gerhardam Rehbinderam. Nu 1600. goda Riebiņiķi pīdarēja Korfu dzymtai, vēļōk Rekim, Veisenholcim un Kerbedzim, kuri kots sovā laikā inasuši kaidas izmaiņas, byvējuši. Jevgenijas Kerbedzas laikus atcerūtīs, jōpīmiņ fakti par tŭ, ka te beja

rakstniku, mōksliniku un komponistu icināta atpyutas vīta, par kuru lituvišu komponists un mōksliniks Nikolajs Konstantins Čurjōnis sacējis: «Rībeni — tei ir eista mōksliniku paradize».

Daudzas sovas gleznas Riebeņus darynōjis Konrads Kržižanovskis ar audzēknim, te kōrts šyupeļs pyrmajai latgaļu dzidōtōjai ar konservatorejas izgleiteibu. «Latgolas laksteigolai» Helenai Kozlovskai-Ersai, natōli nu šejines — Babrŭs dzimis ivārojamais myusu vaļsts komponists Jōņs Ivanovs. Rībeni taipat saistōs ar goreidznika un kulturas darbinika Dominika Andrekusa dzeivi, te strōdōjis goreigŭs grōmotu autors Ontons Tumans, veiskups Valerians Zondaks, pošlaik Kanadā dzeivoj goreidzniks Henrihs Bečs, ar Rībenim saisteita ari ivārojamo arheologa Franča Zagorska dzeive un daudzi cyti liktini.

Bogōts pogosts ar vēsturisku nŭtykumu vītom, ar senom ceļtnem, storp kurom katōju un pareizticēigŭs bazneicas sovā ipatnejā arhitektoniskajā rysynōjumā, mōkslas dorbu bogōteibom, taipat nanūldzjami skaista doba gon pi Feimankas upeites, gon divim azarym.

HRONIKA

- Ar 1932. goda februari žurnālā «Sauleite» tyka izveidōta jauna nŭdaļa — «Mozŭis rakstniku styureits», kŭ vadēja tŭlaik jaunais dzejniks K. Strods-Plenciniks.
- 2. februari pagōja 110 godu nu Latvejas diplomara Dr. Artura Bīlmaņa (1887.—1948.) dzimšonas. Bydams syutnis Moskovā, jys panōce veiskupa B. Sloskana atbreivōšonu nu padŭmu cŭtumim. Pōrgōja katōjticeibā, myra Amerikā.
- 1937. goda 2. februari Rēzeknes Vaļsts skŭlōtōju institŭta literarais puļceņš «Daile» sareikōja Latgolas rakstniku vokoru, kurā pīsadalejōs M. Apeļs, A. Eglōjs, J. Klidzējs, S. Seiljs, K. Strods-Plenciniks.
- Pyrms 110 godim (1887) 6. februari Bēržgaļa pogostā dzyma skŭlōtōjs un publicists Pīters Kotans, beja I un II Sacīmas deputats.

TĀVU ZEMES KALENDARIS

- 1. februari 1947. godā Ludzas rajona Zvērgzdinē myra rakstneica, Latgolas atmŭdas darbneica Konstance Kempa-Daugule. Dzymuse 1891. goda 11. septembrī Rēzeknes aprinka Sakstagola pogosta Garančŭs.
- 2. februari 1912. godā Ludzas aprinka Rogovkā myra Latgolas nacionalōs atmŭdas darbiniks, goreidzniks, Evangeleja tulkōtōjs Andryvs Kantiniks, dzimis 1876. goda 4. decembrī Rēzeknes aprinka Sakstagola pogostā.
- 1922. goda 2. februari dzimis pedagogs, vairōku grōmotu autors par skŭlānu sacerējumim Osvalds Pauliņš.
- 1947. goda 2. un 3. februari Getingenā, Vōcejā, nŭdybynōta Vyspasaulja Latvišu katōļu studentu apvīniba «Dzintars».
- 1987. goda 7. februari Rēzeknes rajona Pušā myra keramiks Odums Kāpostiņš, dzyma 1905. goda 27. augustā ūpat.

Sastōdēja
Viktors TROJANOVSKIS

VIKTORS TROJANOVSKIS VŌRDA UN DŪMAS SPĀKS

Nu jau pagōjuši pīci godi, kai ludzōnišim snēgt praktisku palcīdzeibu, lascīt saistŭšas lekcejas par dažaidom dvēseles un prōta izpausmem nu Reigas brauc folkloriste, sertificāta dzidneica baļtynovīte Benedikta Mežale. Šugod pyrmais jōs prikslāsējums «Vōrda un dŭmas spāks» nŭtyka muzykas un mōkslas skŭlā 17. janvari. Kai parosti, tam beja lela atsauceiba un pikryšona. Pi atzeitōs tautas dzidneicas nōk daudz ļaužu, lai pasmaltu nu jōs bogōtō zynošonu un prsamu pyura, kurs pilŭceits ilgŭ laiku krōjūt un pētejūt folkloru, reikojūt praktiskōs nŭdarbeibas.

B. Mežale prūt pōrlcynōt, kai cylvāka gors, dvēseles, prōta un ziskais spāks ir miļzeigs, sovas zaizņas un naprasmes dēļ mes izmontojams tikai nācīgu daļu. Un sovŭ un

cytu dōrgŭ laiku iznikojam nava-jadzeigōs, likōs plōpōs, jo biži vin tys myusu klōsteitais nīvīnams tai eisti nav vajadzeigs. Labprōt uzklausom ari paziņu lileišonŭs. Bet eistyn kritnys cylvāks na salilēs, bet darēs. Jo kaidis dykti cyldynoju pats sevi, vajadzātu pavaicōt: «Pats izdŭmōji, kai esi lōbs cylvāks, voi tev kaidis tŭ pasaceja?» Parosti sekōs jaušoms apmulsoms, bet vēļōk — ari augleigas pōrdŭmas. Cik daudz var padarēt ar dŭmas spāku!

Ari lyugšona jōskaita ar dziļu dŭmu, cytaidi tai nav jāgas. Jo kaidis jauc dŭmōt un lyugt, jōsōc nu gola, jo nalcidz — jōatkōrtōj vēļ un vēļ. Jo prōtā inōk slykta dŭma, nadzēj jŭ prŭjom, jo tod jau piminēsi un natiksi vaļā. Byus pareizi, jo dŭmōsi lobu dŭmu. Nazaceinis ar slyktŭ, bet dorī lobu un ļaunō varā nanŭkliusi, tys atsātōs, jo redzēs, kai tev navar tikt klōt.

Ļauni spāki parosti īsarŭn pi taida, kuram nav eistas ticeibas, kuru var pimōnēt un izmontōt vysnažēleigōkā kōrtā, nareši atjamūt vysu. Šŭs dŭmu apjimtājim un slyktu dorbu dareitōjim jōicziš vys tys smogums, jo vin vēļ jōrs nav galeigi pazudis. Ļaunuma sējēji atmoksu sajims na tikai pošī, bet ciss ari jŭs bārni un pat mozbārni.

Nareši ļaunō dareitōji it bŭjā nadabeigā nōvē. Ļaunŭ nu sevis var dabōt prŭm ar svēteitō yudiņa uzjimšonu. Ar bazneicā svēteitu sveceiti var ōrstētīs pošī, vajaga tŭ nŭlikt uz golda, idegt, nŭmozgōt rŭkas, karsēt lobŭ plaukstu uz līsmēņas, tod ar tŭ, slaidi vēzejūt, it kai viļkt kaiti nu slymōs vītas ōrā. Tikai kaidi 5 procenti cylvāku spēj pošī savinōt sevi ar Dīva pasauli, pōrejim byutu jōit uz bazneicu.

Dimžāl, vēļ natryukst taidu, kuri, izgōjuši nu svēteिकास un jau aizmēr-

suši vysu tur nŭtykušŭ, ar skubu turpynoju aprunōt un pat lomōt cytus. Ja tevi nŭlomoj — pōrmet krysteņu, iznycynojuēt nagatīvu lōdīni. Jo mōjōs veirs (sīva) lomojās, sajem jō (jōs) rŭku sovejōs (lai nasōc vēļ kautis!), nŭbučoj jŭ un soki: «Vyss ir labi, meilais (meilō)!» Un izej ōrā, dŭdūt ūtrajai pusei laiku apsadŭmōt, lai nōk pi prōta. Tikai nasōc streidētīs, jo taida osu vōrdu apmaiņa ni pi kō loba nanŭvess. Jo esi iticis nalobā gaisŭtnē, met apkōrt krysteņus, rodūt ap sevi it kai kupolu. Taipat, jo tevi ilankuši huligani, Krystus vōrdā lyudz Dīvu, lai jim aizmygloj acis. Lŭks pasašķersis un tu tiksī vaļā nu demona apsastājim.

Tōs ir tikai dažas atziņas, kŭ ludzōniši varēja šureiz pajimt nu B. Mežales saceitō un rōdeitō. Šŭs gudreibu un prasmu skaits, naapšaubami, pīaugs tīm, kas dzidneicu nōks klauseitīs ari nōkamajōs reizēs.

PĪTERS GLEIZDANS AIZVADEITŌ SESEJA LMA FILIALĒ

Eksamenu sesejas napilydzamais grafiks Latvejas Mōkslas akademijas Latgolas filiales studentim lyka sevi mobilizēt, nŭslŭgōt un vīnam ūtram ari balansēt hamletiskajā «Byut voi nabyut». Mōceibu dorba pōrznŭtōjā, mōkslas magistre J. Ratniece uzskota, ka tŭpŭšajim mōkslas bakalaurim ar nŭpītnim studeju mērkim zīmas seseja ir gaideits, augsti kvalificātu specialistu jŭs radŭšŭs meklējumŭ izvērtējums. Talanteigŭs jaunŭsi dzeives rituāly plašajā pasaulē, kurā jim mādz pītryukt sanīmu un breivō laika, tŭmār nas lobus goreigŭs rezultatus.

Semestra uzdavumu izpīlde veidoj studenta koncepciju, radŭšŭ olkateibu un atklōteibu. Bez pōrsteiguma intensīvā dorbā nanŭsaturlinoju kulturu pretstotŭs, saskota jāgu Ritumeiropas myusdinu civilizacejā uszvārtājōs vyzualajōs interpretacejōs. Nadaleitō cīna nŭdrŭšynoju nacionalŭ pašcinu.

Filiales izstōžu telpu pōrbleivātājōs ekspozicijōs tekstilmōkslas darbneicas (mōceibu spāki — mōkslas magistri I. Ratniece, A. Pētersone, I. Spradzenko) studentu iceru rysynōjumā izkŭpta vyspōreiga un individuali mentala, naatkōrtojama atskireiba. Vides dizaina darbneicas (mōceibu spāki — m. mg. I. Grudule, dizaineris J. Pundurs) I. kursa snigumā ir izjyutu strukturas, vīnkōršeiba, goreiga saskare, 2. kursā respektējama studentu reakceja un izpratne datorgrafikā, dizaina pamatŭs un līnīki dekoratīvajā mōkslā.

Stōjmōkslas darbneicu struktūrōs vysai detalizāti īsazeimōj metodiskō dorba pamatprincipu vodlīnijas. Tējnīceibas darbneicu (mōceibu spāki — doc. A. Voitkans, m. mg. M. Kalniņa) studentu rŭkom atveidātajom

kompozicijom mōla un gīpša masōs formalisma vītā dominej patiseigums. Glezniceibas darbneica (mōceibu spāki — prof. O. Zvejsalnieks, m. mg. E. Paura, gleznōtōjs A. Zeļs) tyka un teik respektātas studentu radŭšōs vēlmes, individualisms, cālsirdeiba. Klusŭs dobu gleznōjumŭ leidzsvorōtājā zeimejumā saules gaismas klōbyutne, fakturu myrga.

Jaunatvārtājā grafikas darbneica (mōceibu spāki — m. mg. I. Daugule, P. Gleizdāns, konsultants prof. G. Krollis) pyrmō semestra veikumu klasiķajōs stōjgrafikas tehnikōs varēs apskatēt leidz šō goda 12. februaram. Izstōdeitājōs estampu lopōs — atteisteibas tendences profesionalajā grafikā, jaunŭs grafiku dŭmōšonas enerģeja un atbildeibas izjyuta profilkursu izvēlē. Studentu J. Jonikānes, V. Lizbovskas izdŭma, dorba kultura un vyspōr izstōde ir interesanta gon mōkslas cineitōjim, gon fim, kuri sovŭ dzeives veidu plānoj saistēt ar grōmotu mōkslu, pīlitojamŭ datorgrafiku vai stōjgrafiku.

Cinejamŭs lektoru īrŭsmes, idejas un studentu intereses zynōtniski pētnīciskajā dorbā eisā apcerē nav īspējams ni apskatēt, ni pagŭdyņōt, ni izdalet atskireibas. Direktora vītnēica zynōtniskajā un radŭšōjā dorbā magistre A. Gavare sekmeigi rŭšynoju ītkējŭ radŭšō dorba sprīdzi un pīredzi, izgleiteibas myužeigŭs vērtēibu izpratni, goreiguma kŭpšonu.

Aizvadeitō studeju semestra rakstureigōkōs īzeimes:

- LMA Latgolas filiales mōceibu spāki A. Gavare, I. Daugule, M. Kalniņa, A. Pētersone, I. Puplavskā, L. Puplavskā, H. Svilāne-Kuzmina, T. Spērga, V. Suhocka izstrōdōja un sekmeigi aizstōveja magistrŭ dorbus.
- Nŭvodā un republikā pazeistamu mōksliniku pasnēdzēju un talanteigōkŭ studentu radŭšōis dorbs integrejas pīlsātas, republikas, ōrzemu kulturas aktivitāšu aprītē. Ipaš stōjgrafikas mōksliniku īceres veidoj pozitīvu vērtēibu atklōsmi. Tŭmā skaitā: latvišu avangardyskŭ kŭšumu LMA LF direktors profesors O. Zvejsalnieks Latgolas kultŭrvēstures muzeja izstōžu nomā izveidāja svaigu, spīrgtu, pozitīvas enerģejas uzlōdātu

sovu gleznu izstōdi «Vosoras atmiņas». Nŭvodā ainovu gleznu kompoziciju vertikālŭ un horizontālŭs dominānŭs (goreigā un krōsu kontekstā) azartiskā atraiseiteibā sakņojas gora dzeives dzīļokājŭs līmiņŭs.

Individa sociālŭs un goreigŭs vajadzeibu spektrā (varbyut ari deficītā) ir svareigi akcentēt un nŭstyprynōt latvišu kulturas prioritates ar mōkslas dorbu klōtasameibu. Ti sekmeji interesī par kultŭrpētejumim. Pimāram, myusdinu ivārojamašŭ cylvāku (dzejinika A. Vējāna, filozofa P. Zeiles, Motorolas pōrstōvneiceibas Baļtejas vaļsts, biznesa autoritates J. Ulmaņa) draudzeigi šarži, atkareibā nu vyzualōs nŭsaceiteibas un konkreteibas, daudzslōnainas osprōteibas, ar un caur personeibu veicynoju kultŭrfilozofiskŭ akcentu apzynyōšonu mōkslas magistrŭ J. Igovena un P. Gleizdana dorbu izstōdē Latvišu volūdas apgives centra izstōžē Rēzeknes 6. vyzdukskŭlā.

Preilīši dobas krōsu lobvēleibu varēja saleidzynōt H. Svilānes-Kuzminas gleznu izstōdē, suleigi völdzynyūši igleznōtŭs mistereju. Latgolas keramikas izstōdes eksotiskŭ kŭpainu Reigā, Aizrŭbežu mōkslas muzejā ar sovīm kvalitatīvajim dorbim kuplŭnōja pasnēdzējas keramikēs J. Gribuste, A. Bernane.

3. kursa studentes Gundegas Rancānes Sŭmejā atklōtājā gleznu izstōdē saistēja un reizē mulsynōja ar intelektuālu vēstėjumu. Tŭpŭšajis vides dizainers M. Skudra, Norvegejas—Latvejas kulturas bidreibas stymulāts, pīsadola Zimelvaļstu reikōtājā Zimassvātiku pasōkumu plakatu konkursā, šō studenta dorbs īskaitēits sovdbabeigōkŭs konkursa plakatu Storpautyskajā ceļojŭšajā izstōdē.

Storpautyskōs saskōrsmes procesi izit nacionalōs vērtēibas izzynōt vairōki studenti (K. Binduka Sŭmejā, A. Nalimova Norvegejā).

Mōkslas dzeives eseiba, studentu improvizacejas dažaidŭs mōkslas veidŭs un tehnikōs vēļ aplīcynoju sovstarpeju sapratni, kotra studējōšō breivu izvēli darēt tŭ, kas interesēji.

V. SOSNAVSKIS DZIDRU KRŌSU PARŌDE LUDZAS NŪVODPĒTNĪCEIBAS MUZEJĀ

Aglyunas svātīva labi pazeistama na tikai Latvejas katōlim, bet šōs konfesejas ļaudim vysā plotājā pasaulē. Uz šejini dŭdas ari cytu ticeibu pōrstōvi, ekskursanti, turisti. Dabiski, ka šei vīta zynoma kotram latgalīšam — voitur ir byuts, dzērdāts radiopōrraidēs voi skateits televizejas raidējumŭs, voi ari laseits kaidā grōmotā, laikroksta voi žurnala slējōs. Bet voi daudz byus taidu, kas šŭs breineigŭs celtnu un burveigōs dobas kompleksu byus vārōjuši nu augšas, nu putna lidōjumā. Taida īspēja tagad rodusēs Ludzas nŭvodpētnīceibas muzeja apmaklōtōjim, jo te atklōta preilīša Igora Pliča mōkslas fotografēju izstōde.

Ludza ir pyrmō vīta, kurp plaši pazeistamais meisters atvedis sovŭs dorbus, jo šei ir ari jō jauneibas pīlsāta, te, vēļ tikpat kai puika byudams, sōce strōdēt fotoateljē un nŭdzeivōja vairōk par desmit godim. Igors imyuzynōjis naskaitomas sejas, jautras kōzas un skumeigas bēres, daudzŭs jō daudzŭs cytaida veida nŭtykumus. Ar lobu prōtu un humora dzērktī jys atsaceris kŭpeigōs gaitas ar Robertu Terecānu, Nikolaju Artamonovu, Žani Vrŭblevski, Valfrīdu Rancānu.

I. Pličs sovulaik skŭlōjis Moskovā, šōs lēlpiļsātas padŭmes vōrdā nŭsauktajā politehnikumā, klyudams par pyrmŭ mōkslas fotografējas diplomātŭ meistarŭ Latgolā. Nu Ludzas pyrms kaidim sešpadsmit godim jys pōrsacele uz Preilim, kur vadēja vasalu fotokombinātu, strōdōja ceļtniceibā, bet tagad vaiga svīdrŭs raunās Reigas firmas «FotoMaks» filialē, kura snādz maksimālus pakōlpōjumus idzeivōtōjim itŭn vysōs fotolītōs. Nŭdaļas izvitōtas Dagdā, Krōslōvā, Aglyunā,

Rēzeknē, Leivōnŭs, kur ir ari sovi veikalj.

Tŭmār nikaidi pīnōkumi nav pīspīduši nŭlikt molā fotoaparŭ, jo dzymtōs dobas un nŭvoda ļaužu, cylvāku rŭku kaltŭs āku imyuzynōšona jau nu senim laikim klivuse na tikai par Igora vysnŭpītnōkŭ aizaraušonu, bet sirdslītu uz vysu myužu.

Ari pādējō laika «raža» ir vysai bogōta. Jau asam skatejŭši vinreizeji īspaideigŭs Igora Pliča krōsainŭs fotouzjāmumus Andra Vējāna jaunōkajai fundamentālajai grōmotai «Latgales rakstu gaisma», naseņ meisters nŭkopējŭs un laidis tautā krōsu biļžu «Preiļu kalendaru» un bazilikas «Aglonas kalendaru», plkatkalendaru, krōsainu bukletu «Aglonas pagasts» un krōsainu atklōtŭu komplektu par šōm vītom.

Dziļi savilņoj izstōdes 30 dorbi par baziļu, uzjymtu na dažaidim rakursim, kod vysŭ skotoms «kai uz dalnas», ar krucifiksu pi iejas un centralŭ oltoru, par Rušynas, Bēržgales (pi Kapiņu azara) bazneicom, Jaunaglyunas bejušŭ sivišu klŭsteri, Egles un Cīreiša azarim ar Upersolu, cytom vinreizeji gleznainom apkaimes ainovom. Raugis uz vysu šŭ daili un jyutīs kai ikōpis Latgolas vōrsŭ.

Nu Ludzas izstōde ceļōs uz Rēzekni, Daugavpili, īspējams, ari uz Dāneju — šōs Baļtejas vaļsts pōrstōvi naseņ, kulturas dinu gaitā Preiļŭs, izteikuši vēlēšonŭs fotografējas redzēt ari sovōs mōjōs. Nŭvēlēsīm Igoram Pličam ari turpmōk radŭšŭs panōkumus dzymtōs puses imyuzynōšonā jō meistareigajam profesionalajam rŭkrokstam tik rakstureigajōs kŭšajōs un dzidrajōs krōsōs.

REDKOLEGEJA: Valija Berkina — Jākubpiļš, Jāns Elksnis — Latgolas Kulturas centra izdevniecība, Pīters Gleizdāns — Rēzekne, Jāns Kokins — Daugavpils, Anita Petkune — Krāslova, Ontons Rancans — Preiļi, Ontons Slišāns — Bolvi, Viktors Trojanovskis — Ludza, Pīters Zeile — Reiga, Jāns Žugovs — Reiga, ūrzemu biroja vadeitōjs — Alberts Spōģis Minsterē

SERGEJS KUZNECOVS, DPU PASNĪDZĒJS

SAVĪNEIBA, KURAS NABEJA

Latvejas valsts izveidošanās pārtināja sociālās un idejiskās polarizācijas procesus latgališu sabiedrībā, agrārā reforma spēcēigi diferencēja leidz šam breižam relatīvi vinveidīgu zemnieību. Veidōjōs un skaitliski auga cytas idzeivōtōju grupas — pirmāram, intelligence.

Jauni procesi veicynōja leidz šam naradzātu politiskōs aktivitātes vīlni nūvodā. Pirmōs politiskōs partejas Latgolā reali izveidōjōs eisi pyrms Satversmes sapulces vēlēšonam, bet pēc pōrs godim jau varēja runōt par jūs daudzskaitleību. Pat uz pyrmōs republikas politiskūs partēju daudzveidīgō fona Latgola izacēlēs ar ekstremu politiskūs spēku sašķelēību. Lelōkō daļa partēju pēc byuteibas beja «miokseīgi izveidōtas ar programmom, kuras atspūguļōja personeigūs uzskotus». Parosti taidu partēju myuzs beja eiss. Jo runoj par leym un samārā konstantim politiskajim veidōjumim, bez socialdemokratim, atsevišķu «baltišu» partēju filialem, bez nacionalūs minoritāšu partejom un grupom nūvodā eksistēja organizācijas, kuras pretendēja uz pamatidzeivōtōju (latvišu — latgališu) interešu aizstōvniecību.

Šōs organizācijas, analizejūt jūs lozungus un pōrstōvniecību, nūscātū var saukt par «zemniku» partejom. Vēsturiski jōs pōrstōvēja 2 vērzīpus nūvoda sociālī politiskajā evolucijā, kura aizsōkōs vēl godsymta sōkumā konservatīvi klerikalū un liberālī laiceigū.

Poša itekmeigōkō un salidātōkō beja Latgolas zemniku un katōļu partēja, lai gon jū vōjinōja šķelšonōs 1924. godā (tai ka partejas nūsaukumus daudzkrōt maineits, tōlōk tekstā izmōntōšōs popularū neoficialū nūsaukumu «kristeigi»). Jai pretpolā atsaroda dažas samārā nalelas laiceigōs, kuras par savu golvonū mērki beja deklarējušas vītejōs zemnieības aizstōveību (Latgolas zemniku partēja, Latgolas zemniku partēja, Latgolas demokrātu partēja, Latgolas dorba partēja). Katōliskōs partejas vadeības centini izveidōt savu hegemonēju Latgolā beja napināmami jōm, pat pošom konserva-

tivōkajōm. Nasaskotūt uz vysu šūs partēju radniecību (praktiski vināida socialō bāze, taktika utt.), jōs atsaroda napōrtrauktā konfliktā vina ar ūtru. Latgolas golvonōs partejas sovstarpeji distancējās ari augšējūs valsts lykumdūšōnas organūs, darbeības koordinaceja beja minimala un nnavarēja runōt ni par kaidu regionalisma balsteitu solidaritāti.

Tūs dīnu oculicīnīki fiksejūši, ka nagauseigas konkurences dēļ «Latgolas piļšōniskōs partejas patērej miļzeigi daudz spēka sovstarpeji apkarōšonā».

Šei ikšlatgaliskō konfrontaceja beja ceinā leidz pādejam spēku izseikumam vōrda tīšā nūzeimē — dažkrōt konkurentu finansu resursi sasamozynōja leidz beistamai rubežai. Pimāram, 1926. goda vosorā Zemniku partejas porōds beja apmāram 5000 latu — gryutais stōvūklis atsabolojōs jūs preses izdavumu klajā nōkšōnas periodiskumā: pēc 1925. goda vēlēšonam «Latgalis» un «Zemnika Bolss» natyka izdūtas vairōkus mēnešus.

Kai negatīvas ainas pamōcūšs pimārs ir 2. Saeimas vēlēšōnas Latgolā, kur liderpozicijōs beja socialdemokratu un «kristeigū» listes, kotra nu kurom savōce gondreiz 50000 vālātōju bolsu. Apmāram tikpat kūpā beja ari 3 cytom partejom, kuras pōrstōvēja latvyskū vairōkumu — «demokrati», Dorba partēja un «zemniki» — 20000, 15000 un 13000 bolsu, kotra Sacimā beja pōrstōvātā ar 2 deputātim — F. Trasuns un F. Zeps, P. Kotans un J. Trasuns, V. Rubulis un J. Rubulis.

Vyslelōkūs zaudējumus šamōs vēlēšonōs pīdzeivōja Dorba partēja, pazaudejūt gondreiz pusi nu iprikšējō elektorata un ari 2 deputāts Saeimā. Tys aplicynoj, ka pastōveigs vālātōju kontingents beja tikai socialdemokratim un «kristišim», cytu partēju panōkumi vēlēšonōs nabeja prognozējami. Kūpā ar katōliskajim deputātim (5) latgališu «zemniku» partejom 2. Saeimā beja 11 deputātu mandati (tikpat kai iprikšējā), bet nu Latgolas vēlēšonu apgobola vyspōr beja 25 dep-

utati. Respektīvi, dažaidōs frakcejōs sašķaltū latgališi vēlēšonōs igyva mozōk par pusi nūvodam atvālātūs deputātu kvotu, lai gon skaitliski ji sastōdēja gondreiz 2/3 nu nūvoda idzeivōtōjim. Acimradzams, ka dažī eventuality deputātu mandati tyka pazaudātū vinūteības tryukuma dēļ latgališu sabiedrībā. Tyka prognozāts, ka, jo ari turpmōk latgališi nūsadorbōsis ar šaidu, sova veida politiskū pošizancynōšonūs, nōkūšajā Saeimā jūs pōrstōvniecība var apsarubežōtis ar 8—9 deputātu vītom.

Bet — beja iespēja pōrvarēt politiskōs sadrumstolōteības krīzi. Vinōtas Latvejas izveides breidī latvišu kai nacejas galeigōs konsolidācijas process nabeja beidzīs, tōdēļ latgališi samārā sōpeigi reagēja uz realajim voi iluzorajim mēģinōjumim irubežōt jūs piļšōniskōs tiseības. Snobiska attīksme pret latgališim kai pret subetnosu, nūteiktas kriminācijas izjyuta latgališu vidē spēde vysas bez izjāmuma partejas nu labejōm leidz krēisajōm rast saskarsmes punktus vysmoz šymā vaicōjumā. Dimžāl, na reši latgališu aprindu reakceja uz Latgolas statusa ignorēšonu Latvejā beja pōrliku emocionāla un ōreji tai varēja byut separatisma elementi.

Ūtrkrōt, realizejūtīs tai saucamajai «latgališu idejai», nūsanivelējōs politiku naiciteiba vinam pret ūtru. F. Kemps un nadaudzī jō pikritēji, piļņeigas autonomejas atbolstātōji, pōrsalicynōjōs par tū, ka nūvoda plašas pašpōrvaldes ideja ir napopulara un tū nav iespējams realizēt. Ari latgališu ōtrōs asimilācijas un integrācijas atbalsteitōji nu latgaliskōs vides (20. godu sōkumā ti beja J. Trasuns, J. Pabērzs, V. Seile, kurus F. Kemps sauce par «baltišu draugim») pōrsalicynōjōs, ka Latgolas mehāniska saplyušōna ar Latveju navar nūtikēt ōtri un bez sarežģējumim.

Daudzī latgališu politikī pošī atzyna par problemu sovas vinōteības tryukumu un tōs negatīvōs sekas. Vītejūs politikūs nabeja dūmstapeību par tū, ka napīcīšams radikālī rehabilitēt politiskū atmosferu. Spēku apvinōšōnas saukli nu mozskaitleigas un vōjōs lat-

gališu elites mutes skanēja jau nu 20. godu sōkuma, dekoratīvā formā ti beja itvarti gondreiz vysu partēju un politiku programdokumentūs, runōs ti skanēja plaši jū plaši. Napōrtraukta sovstarpeji keivēšonōs ari radēja dūmu par ikšlatgaliskōs konfrontācijas tōlōku naaugleību un bezperspektīvū raksturu («nu latvišu reivēšonōs imontoj tikai svešiniki»). Populara beja tēze par latgaliskūs partēju kūpeigu socialū bāzi («vīnas un tōs pošas tautas daļas»).

Tūmār atrast izeju nu šō strupceļā traucēja vysmoz divi apstōkli. Pymom krōtom tys beja vodūnisma sindroms — nanūbrīdušas demokratejas pazeime ar tōs naatteistātu politiskōs aktivitātes kulturu. Vysbižōk latgališu organizaceju lideri izjuta antipateju un nauziteību vīns pret ūtru. Ūtrkrōt, nanormala situaceja Latgolā nūteiktā veidā apmīrynōja itekmeigōs golvaspiļsātas apryndas, piļve manevara iespējas un igiut realu varu, veidōjūt valdeības koalīcijas.

Jo runoj par Latgolas «zemniku» partejom 20. godu pyrmajā pusē, detalizātōk byutu jōpiskaras divom — Zemniku un Dorba partejom, jo tīši tōm beja lamts byut par Latgolas vēsturē pyrmū politiskū bloku pamatu. Trešō partēja — Latgolas demokrati dorbōjōs tikai nailgu laiku (nu 1924. goda pavasara leidz 1926. goda rudīņam) un pi tam pastōvēšōnas pādeja godā pōrdzeivōja smogu krīzi, kod darbeiba beja praktiski paralizāta. Partejas, kura rodōs sasašķelūtīs Latgolas kristeigūs zemniku savineibai, darbeības apogejis beja tys vīns ar pusi gods, kod jū vadēja Frančes Trasuns (1864—1926). Byuteiba tikai pasateicūtīs Latgolas vacōkō politika autoritātei šei partēja beja populara zemnikūs, kuri jū personificēja ar pošu lideri. F. Trasuna personas triumfš 1925. goda vēlēšonōs beja reizē ari vysas partejas izcyls panōkums, bet jō personiskō tragedēja ari partēju faktiskī nūlema iznicēiba.

O. Freivalds monografejā, runojūt par Latgolas zemniku partēju, nūrōda, ka «šōs partejas vēsture ir ļūti raiba». Patīšam, LZP, kuru izveidōja jaunū inteligentū grupā un kuri realizēja tai sauktū «Pīterpiļš atmūdus», savu darbeību uzsōce kai demokrātiska, kreisi centriskas orientācijas partēja. Izveidōtōji apgolvōja, ka jōs sōkūtne

asūt 1915. godā, kod Petrogradā izaveidōjōs latgališu bēglū apgōdēs komitejas un ka 1920. goda martā nūtyka tōs formala registraceja. Daudzi nōkūši šōs partejas aktivisti nēme daleību Latgolas I kongresa (Rēzekne, 1917. goda majs) un pisadalējōs tō izveidōtōs Latgolas pagaidu zemes padūmes dorbā, bet V. Seile beja Tautas padūmē asūšūs latgališu deputātu frakcejas vadeitōja.

Pastōvēšōnas pyrmajā pūsmā (1920—1922) LZP (ar J. Pabērzu priķšgolā) kūpumā sludynōja demokrātiskas un antiklerikalas idejas, samārā osi polemizēja ar F. Trasuna Kristeigū savineību, apvainojūt jōs lide-ri zemnikū slōņā sašķelšonā un naiciteibā pret cytim zemnikim, jo «kristeigi» teiši katōļūs uzskatēja par izradzātajim cylvākim, bet vysus pōrejūs zemnikūs par zamōku škiru. Principiāla rubežšķertne beja storp mynātū laiceigū partēju un LKZS vēlēšonu platformas 9.—11. punktūs deklarāta absolūtū apziņas breiveību un bazneicas naatkareību nu valsts. LZP isastōjōs pret obligatōjom ticeības mōcēibas stuņdem skūlōs, atbalsteja lauleibu registraceju civilistōdēs. Šōs partejas konfrontaceju ar «kristeigajim» veicynōja ari cyti sōpeigi jautōjumi, pimāram, vītejōs pošpōrvaldes sistēmas reorganizaceja. Var saceit, ka šei partēja ceņtēs irubežōt katōļu bazneicas itekmi sabiedrībā.

Socialōs problemas akcentaceja un demokrātiskī lozungī «zemnikim» (vēlōk pazeistami ar nūsaukumu «vinpadsmitniki») — pēc vēlēšonu listes numera) nūdrīšynōja pōrlicynūšu uzvaru 1920. goda apreļa vēlēšonōs — partēja savōce 73000 bolsu (tys beja trešāis rezultats Latvejā), beja lidere Latgolas vēlēšonu apgobolā un Satversmes sapulcē jai beja 17 deputāti, divi nu kurim — H. Celmiņš (nōkūšāis zemkūpeības ministrs, 1921. goda majā pazeistams ar antilatgalisku uzastōšonūs) un J. Sauleskalns, kuri nabeja latgališi, ocumirkli atstōja LZP frakceju un pōrgōja Latvišu zemniku savineības ryndōs. Šys nūtykums sovā veidā kompromitēja jaunizveidōtū partēju un veicynōja «antibaltysku» nūskaņōjumu Latgolā.

Turpynōjums sekōs.

PĪTERS ZEILE

AKMINS NU GOLVAS

Andris Vējāns «Latgales rakstu gaisma».

Andra Vējāna apjūmeigō (616 lpp.), gaumeigi nūformētō (fotografš I. Plīcs, mōkslinīks D. Lapsa) grōmota «Latgales rakstu gaisma» ir vīns nu radzamōkajim nūtykumim jaunōkajā grōmatniecībā, reizē ari myusu kulturas dzeivē, izdūta ar Sorosa fonda atbolstu un jimā, kai saceits apakšvērsrokskā, «sejās, grāmatās un preses slejās, esējās» atainōtas nūzeimeigōkōs nūrisēs latgališu literatūrā sōcūt ar Latgolas pyrmū atmūdū myusu godsymta sōkumā un beidzūt ar vysjaunōkū tagadni. Jōs strukturu veidōj autorā ivods («Ceļvedi meklējot»), treis plašas nūdaļas, Pītera Klīdžēja pēcvōrds un dialogš ar dorba autoru.

Lai ari, byuvejūt savu dorbu, A. Vējāns izmōntōjis ļūti plašu olītu materialu — grōmotas, presi, trymdas Latgolas latvišu izdavumus un cytus, dorbs ni uz breidī nav vērtīs par empiriskū faktu nūrisū registru, bet igyvis vinnmēreigi un vyspōrunūtī plyustīšu esejiskū, labi losomu tekstas skanējumu.

Stōstūt par Latgolas radzamōkūs rakstnikū daļradi, autors ticas izgaismōt ari sova laika kulturas nūrisēs, problemas, rysynōjumus. Tys ipaši atsatic uz pyrmū nūdaļu, kurā aplyukōti Latgolas pyrmōs atmūdas calmāuzi Frančes Trasuns, Pīters Smelters, Nikodems Rancāns, Frančes Kemps, Valerija Seile un cyti. Andri Vējānu nūsaecit var saukt par pozitīvistu tymā nūzeimē, ka jys rakstnikūs, sabīdriskajūs darbinīkūs meklej un akcentē golvonūkrōt pozi-

tīvū, pretrunom un klīumem pisaskorūtīs it kai nagrybūt, tikai nadaudz un eņūt tōlōk. Tai tys ir gadējumā ar F. Trasunu un F. Kempu, kuru darbeibā beja ari dažs lobs nūmolds un klīume. Tūmār, stōstūt par F. Trasunu, autors runoj par jū na tikai kai dzejnikū, fabulu meistaru un dramaturgu (luga «Nūgrymušō piļš»), bet detalizāti (tekstā īsaistūt ari mozzynomus materialus) parōda kai vīnu nu radzamōkajim un pyrmajim Latgolas vinōtōjim ar cytim nūvodim, kai naatlaideigu ceļa brugōtōju uz breivū un naatkareigū Latvejas valsti. Šamā sakareibā atsadz F. Trasuna oratora dōvonas Latvišu bidreības sanōksmē godsymta sōkumā (kas vēlōk jō splygti izpauzēs ari Satversmes sapulcē un Saeimā), parōda jū kai sovdaibeigu publicistu Baltejas avīzēs. Teiši tai ōrkōrteiga nūzeime beja cytu nūvodu ipazeistynōšonai ar Latgolū un myusu zemes vinōteības koldynōšonā.

Sovukrōt, runojūt par F. Kempu, A. Vējāns jū parōda na tikai kai pyrmōs latgališu avīzes «Gaisma» dybynōtōju, bet vyspōr latgališu preses ciltstāvu, jo ari vālōk jys aktīvi leidzdorbōjōs «Jaunajōs Ziņōs», «Druvā» un cytōs, izvyrūt sovam laikam originalas, naporostas idejas un priķšlykumus.

Un tai ir ar kotru personeību, par kuru runoj A. Vējāns, tai leidza nōk vasals bloks, dažkrōt ari sarežģeits muskuļš vysdažaidu problemu samudžynōjumu. Leidz ar tū jys vysai itilpeigi un pōrlicynūtī pipiļdejūt sūlējumu, kū dūd pats sev un ari lasēitōjim grōmotas priķšvōrdā: tai jōklīust par atbolstu tim bolsym, kurus godu symta garumā un vēl ilgōk pauduši Latgolas pyrimi mūdynōtōji, folkloras vōcēji politikī, goreidzniki un skūlōtōji, žurnalisti un daiļliteratūras radeitōji, preses un izdevniecību

organizātōji, dybynōtōji un veidōtōji.

Kai uzsver autors, šys nav dokumentali biografiskū dorbu krōjums, ni ari sistematiskš literatūras un kulturas vēstures izklōsts, tys ir nūzeimeigōkūs personeību un nūrisū izakcentējums pošā autora sovdaibeji subjektivajā, nadaudz romantizātājā skatejumā. Tū sevišķi labi pauž grōmotas ūtrō nūdaļa «Trīs kalni», kurā monografiskā skatejumā atklōti treis izcylū Latgolas puses rakstniki, jau pīskaitami latvišu literatūras klasikai — Ontons Rupainis, Alberts Sprūdžs un Jōns Klīdžējs. Ji pidar reizē latgališu un vysai latvišu literatūrai. Sovu dorbu lelōkū daļu jī uzrakstējūši larvišu literarajā volūdā (vydusdialektā), bet mentalitatē nav mozōk pidareigi nūvodam kai tū, kuri rakstējūši dialektā. Ipaši iztyrzojūt J. Klīdžēja dorbus, A. Vējāns parōda, ka nivīns nav tik dziļi isavēris latgališa dvēselē, jō raksturā un tik smolki, meistareigi tū atklōjis vysai Latvejai, kai Klīdžējs. Leidz ar tū A. Vējāns it kai nūbeidz streidū par divu literarūs volūdū prestonim myusu kulturā. Zeimeigi, ka gon Sprūdžs, gon Klīdžējs ar sovim dorbim bogōtynoj kai kūplatvyskū, tai latgaliskū leksiku, volūdū.

Trešajā nūdaļā «Vārds meklē mājās» aplyukōti ostonpadsmit jaunōkō pūsmā Latgolas rakstniki, dzejniki — M. Andžāne, A. Eglōjs, M. Bārbale, A. Kūkōjs, F. Murāns, A. Spōģis, P. Jurciņš, O. Slyšāns, A. Rancāne un cyti. Nasaragūtūs uz autoru un dorbu daudzumu, kotram rosts kas ipatnejs, saglobōta objektivitate, cik vin tys iespējams, runojūt par literatūru, sevišķi par dzejnikim. Kotrā ziņā te nav vīgla sentimentā, ni ari lātas jysmas, jō, kai tū aplicynoj ari A. Vējāna dzejīļu krōjums «Krustceļu vējos» (1995), jys klivīs praseigs kai pret sevi, tai cytim.

Dūmoju, ka A. Vējāna grōmota «Latgales rakstu gaisma» liti nūdarēs gon skūlōtōjim, kulturvēsturnīkim, nūvoda pētnīkim, gon ari vysim, kurim pateik satireiga losomvīla, kuri meklej patišas gora vērtēības.

Jōpīkreit Viktoram Avotīņam, kurs par A. Vējāna grōmotu ir sacējis, ka «tā ir viņa brīvības auglis, jo cilvēks nocēlis no galvas akmeni un dabūjis pateikt aplicinājuma vārdus savai patiesajai mīlestībai». Un reizē tys ir paraugs cytim — nūmatūt akmini nu golvas, izdarēt tū, kas nav paveikts agrōk, nav paveikts leidz šam. Lai breiveības apziņa un breiveības pīnōkums mōjōtu myusūs. Lai myusu dorbi, ari myusu rakstu gaisma «iespraucas starp pasaules skaļumu un mūsu pašu mēnumu».

NORMUNDS DIMANTS

*Lāna gaisma atvīz nu vysa,
 Tikai nu cylvāka — ratai.
 Šūvokor dīna lānom dzysa,
 Aizgōja dabasūs pōri sātai.
 Šūvokor nakts lānom nōce,
 Zvaigznes atspeida cyta pēc cytas.
 Šūnaks mēness lānom sōce
 Mirdzēt gaiši i bez mītyš.
 Aizīs lānom, kai atnōce, vysš.
 Mīreigi, klusi, bez steigys.
 Jo vēl iraudzēt cylvākus,
 Kas zyna, ka nīkam nav beigu...*

*Arvīnu vairōk aizamēršt,
 Ka patiseiba beja ļaužu vydā.
 Ar kotru dīnu vairōk vysā mēršt
 Pats Dīvs, kod cylvāks Dīvu saredz
 cytā —
 Kod cylvāks ir ka napateiksi, kaidš,
 Kod napīmiņ, cik stypram kotram
 jōbyut.
 Sauc dabass teirs kai osora voi vaidš
 Uz dvēseli, ka patiseiba jōjyut.
 I cauri sleiņņai, cauri tymšai, laikam
 pōri,
 I pōri sev, i pōri vysam, kas te dōrgš.
 Cik gryuši atsateikt. Cik asam pōrōk
 kōri.
 Voi myužēibai ir cylvāks pōrōk
 vōrgš?*

*Tu varbyut nagribēji slyktu nūdareit
 Un īvainōji tikai eisu breidī.
 Voi tagad sapeikti? Voi ar gaismu
 pipiļdeit?
 Ar mīru ej. Tu munōs dūmōs spēidi.
 Ka varātu vēl pazust ļaužu gūdam
 I patiseības gūdam atsarūt.
 Cik pretim, nagaidūt, mes gaismu
 dūdam,
 Tik īgiust Dīvs. Cik? — tagad
 nasaprast.*

LUDMILA ROGOZINA, SKAIDRĪTE SVIKŠA III KURSS BEZDORBS LATGOLĀ

Pādejis godus bezdorbs Latveja klīvis par vīnu un aktualokajom problemom, kura skar gon socialū, gon ekonomiskū sferu. Ir vairōki imasly, kōpēc tys teik uzskateits par taidu, un vīns nu jīm — bezdorba pasārōdešonōs atspūguļoj resursu zaudējumus ekonomikā kūpmā. Jo tagadeji bezdarbniki tūmār byutu nūdorbbynōti, preču ražōšonās un pakolpōjumu apjūms byutu lelōks, valdeibas izdavumi bezdarbniku pabolstīm mozōki un nūdūkļu likmes, lai finansētu valdeibas izdavumus, ari byutu mozōkas. Bezdorbs saisteits ari ar dažaidom socialom problemom, jo jī jyutas atraideiti un atsvešynōti nu sabidreibas golvonōs daļās. Daudzim cylvākim byut nūdorbbynōtīm ir svareigi dēļ jīs pašciņas. Bezdorbniķam var rastis problemas ari sovstarpejōs atciēibōs giminē. Jaunī strōdniki, kuri klivūši nanūdorbbynōti, daudz vīglōk isasaistōs krimināl nūžjumūs, naatteista sovas dorba pamatimaņas, kas jīm sovukōrt izraisa ekonomiskas un socialas problemas nōkūtnē, godūs vacōkim, kuri klīust bezdarbniki, biži vin gryuši atrast jaunū dorbu, tōpēc par nanūdorbbynōtīm jōpalik ilgōku laiku. Vysa tō rezultatā cylvāki pōrdzeivoj lelu psihologisku stresu.

Bezdorba izeime vēl ir taida, ka jys biži vin koncentrē atsevišķūs regionūs voi piļsātōs, kod nūzare voi firma teik slāgtas, lokalō koncentrācija, kū izsaut lelūs firmu slēgšona, ispaidoj vīteji ekonomiku. Un šymūs regionūs nōkūtnē sasamozynoju labklōjiba.

Lai gon Latvejā bezdorba videji rōdeitōji turis, tai sokūt, dabiskā limini, regionu ziņā ir lelas atšķireibas, krasī atsāskir tō limiņš lejajōs un mozajōs piļsātōs, kai ari laukūs. Un vysvairōk nu bezdorba myusu vaļsti cīš Austrumlatvejas regions, tur vysvairōk tryukst leidzekļu un ari prasmes uzjēmjēdarbeibas uzsōkšonai. Te situāciju var uzskatēt par dramatiskū, jo bez dorba ir kotrs catūrtais — piktais ekonomiski aktīvais idzeivōtōjs. Tū aplīcynoj statistikas datī. 1994. godā decembrī Reigā registrātō bezdorba limiņš beja 2,2%, Ventspilī — 2,4%, tūtis Daugavpilī 10,6% un Rēzeknē — 14,9%. Vysaugstōkais beja Krōslovas rajonā — 25,2%, Preiļu rajonā — 24,3%, Rēzeknes rajonā — 22,6%, tūtis Saldus rajonā — 2%.

1995. godā situācija mainējos, vysaugstōkais bezdorba limiņš vairs nabeja Krōslovas rajonā, bet gon jau Rēzeknes. Vyskritiskōkais stōvūklis tūmār ir Rēzeknes rajonā, cytūs tys mozlit uzalobōjīs. Pimāram, Preiļu rajonā kritīs par divim procentim, Krōslovas — vairōk kai par divim.

Šymā diagrammā snādzom registrātūs bezdarbniku skaitu un registrātō bezdorba limini Latgolā oktobra beigōs:

Saleidzynōjūt 1995. goda un 1996. goda desmit mēnešu datus, radzom, ka Rēzeknes rajonā bezdorba leimiņš pīaudzis par 1,5%, Krōslovas — 1,2%, bet Preiļu un Ludzas rajonūs kritīs par 0,3%. Tys licynoj, ka tur moz pamojom atsateistōs uzjēmjēdarbeiba, Ludzā, pimāram, firma «Linda» paplašynōja darbeibu un radēja 43 jaunās dorba vītas. Tys nav mozsvareigi, jo kotru dīnu teik pidōvōtas tikai 4—5 dorba vītas, bet dorbu meklej 150—200 cylvāki. Preiļu rajonā cylvāki aizvin vairōk sōc izveidōt zemniku saimniecības.

Dorbs pī myusu golvonā kōrtā teik pidōvōts veiršīm, tū apstyprynoj ari statistikas datī. Tai 1995. goda beigōs registrātūs ilgstūšūs bezdarbniku skaits Bolvu rajonā beja 69,2%, Daugavpilis —

Piļsātas, rajoni	Bezdarbniki	Nu fim sajam pabolstu		Bezdarbniku īpatsvōrs ekonomiski aktīvūs idzeivōtōju kūpskaitā %
		ilgstūši	ilgstūši	
Daugavpilis	5899	1850	3197	8,2
Rēzekne	3547	1331	2473	13,—
Bolvu	2885	1020	2254	21,5
Daugavpilis	2251	1199	1314	14,8
Krōslovas	4332	1897	3176	24,8
Ludzas	2489	1202	1293	14,2
Preiļu	4341	1289	3298	22,—
Rēzeknes	4792	2425	3221	27,5

53,6%, Krōslovas — 68,1%, Ludzas — 42,5%, Preiļu — 77,1%, Rēzeknes — 58,9%. Vyslelōkōs problemas sīvitēm atrast dorbu ir Preiļu un Bolvu rajonūs, jo vyspīraseitōkōs ir celtniku, nomdaru, elektromatynōtōju un juristu profesijas. Pādejā laikā vairōk teik pidōvōti gadējuma dorbi 1—2 dīnom. Vosoras sezonas laikā bezdarbniki beja spēja strōdēt zemniku saimniecībōs.

Dorba meklēšonā lela nūzeime ir vacumam un vaļsts volūdas prasmei, lelōkō bezdarbniku daļa ir nu 39 leidz 49 godim. Dorbā lobprōtōk pīnam jaunus cylvākus un tys tōpēc, ka jaunī otrōk spēj pīsalgōt myusu straujajam dzeives rytmam.

Vysaugstōkais bezdorba īpatsvōrs Latgolā beja storp vīnkōršūs profesiju pōrstōvim, kuru pamatzdavums veikt nakvalificātū dorbu lauksaimniecībā, mežsaimniecībā. Bet bezdorbs vysvairōk skar cylvākus, kurim ir augstōkō izgleiteiba, problemas sagōdoj dorba meklēšonā ari tīm, kam vyspōrējo videjō izgleiteiba un nav profesijas.

Latgolā idzeivōtōju nūdorbbynōteiba caurmārā ir vysai zama, pošreizejā ekonomiskajā situācijā nūteik strauja dorba vītu sasamozynōšonōs vaļsts uzjāmumus un organizācijōs, bet mozī un videji privatizjēmjēji nav īnteresāti palelynōt sovus izdavumus strōdniku skaitā palelynōšonai. Taida situācija licynoj par napicišameibu vaļsts regionalōs programmas ītvorūs akcetēt Latgolas ekonomiskōs atteisteibas prob-

lemu rysynōjumus, rast napicišamōs investicejas tōs saimnieciskōs ruseibas aktivizēšonai, uzjāmumu pōrstrukturēšonai, mozō un videjō biznesa atteisteibai. Šō nūlyuka realizēšonai naseņ Rēzeknē visōjōs Baltijas — Amerikas Uzjēmjēdarbeibas fonda pōrstōvi, kuri nūlāmuši kreditēt uzjāmumus Latgolā, jo leidz šam nivīns projekts te nav ticis finansēts. Uzjāmumi varēs sajimt finansialu atbolstu, spēj zapalašynōtīs voi ari veidōsis piļņeigi jaunī, nūdrušynūt jaunās dorba vītas.

Leivōnūs teik dareits vysš, lai samozynōtū augstū bezdorba limini, teik veidōta PHARE socialō sektora programmas daļa. Projekts «Leivōnu renesanse» byus modeļs socialym projektim ari cytōs Latvejas piļsātōs, kurom raks-

tureigs augsts bezdorba limiņš un ekonomiska stagnācija. Projekts naparedz teiši radēt jaunās dorba vītas, īgdūt leidzekļus kaida uzjāmuma atteisteibai, bet gon veicynōt uzjēmjēdarbeibu un investicejom labvēleigas vides rasšonūs, aktīva dorba tērga veidōšonūs. Šeit bez dorba ir 30% nu dorba spējeigajim idzeivōtōjim, 76% nu jīm turklōt ilgstūši bezdarbniki, 55% atzeiti par moztureigim — taidis ir lelūs uzjāmumu slēgšonas rezultats.

Problemas rysynōšonā pīsadola Nūdorbbynōteibas vaļsts dīnasts (NVD), kas ir tei istōde, kurā bezdarbniki grīžas ar sovom problemom. NVD ir svareiga lūma bezdorba limiņa samozynošonā, tōpēc tys vēlēj vairōk uzmanības kursu organizēšonai un bezdarbniku pōrkvalificēšonai, cenšas uzlobēt kontaktus ar vīteji uzjēmjējim un nūreikōt bez dorba palykšūs uz apmoksōtīm pagaidu dorbim.

Izmainūtīs ekonomiskajai situācijai, dorba tērgā pasārōda daudz napīraseita dorba spēka, kuram nav pidōvōjuma specialitātē, tū varātu atrysnōt ar pōrsakvalificēšonūs. Taidus kursūs organizē NVD, skaits un specializācija mainōs ik godu. Pimāram, Rēzeknē nu 1995. leidz 1996. godam beja grōmotvežu, datoru programmatōju, pōrdveju, nomdoru, apmetēju un cytū kursū. Praktiski vīnmār ir pīprasējums pēc gāzes un elektromatynōtōjim — grupa ir vīnmār palyna. 1996. godā beja organizātū jaunī kursū — frizeru, povōru

un apsardzes, grupas sastōvēja nu 10—15 cylvākim un apmōceibu laiks beja 1—3 mēneši atkareibā nu programmas.

Cylvāku, kuri izteikuši vēlēšonūs pōrsakvalificētīs, skaits saleidzynōjumā ar 1995. godu, stypri palelynōjōs. Pimāram, Daugavpilis rajonā taidu beja par 247% vairōk, Krōslovas rajonā — 289%, tymā pošā laikā Rēzeknes un Jākubpilis rajonūs sasamozynōjōs attīceigi par 75 un 59 procentim. Ši dati nalīcynoj, ka situācija dorba tērgā uzalobōjas — tikai 3% nu tīm, kuri beiguši šaidus kursūs, atroduši dorbu. Jākubpilī 57%, Daugavpilī — 5%, Daugavpilis rajonā — 3%.

Pōrsakvalificēšonōs vējmu pīaugums saisteits ari ar tū, ka aizvin bižōk dorba jēmēs pīprosa sertifikatu par šaidu kursu beigšonu.

Vīns nu nūdorbbynōteibas politikas aktivajim pasōkumim ir Dorba maklātōju klubi DMK, kursu golvonais uzdavums — paleidzēt atsāgrist dorba tērgā, aktivizēt bezdarbnikus patstōveigi meklēt nūsadorbōšonūs, kas sovukōrt mozynōtu socialū spridzi vaļsti. 1996. godā nu maja leidz septembram NVD sistemā nūdorbbynōti un sōkuši dorbu 18 DMK, četri nu jīm ir Latgolā — Daugavpilī, Rēzeknē, Krōslovā un Preiļūs. Jūs organizātājōs nūdorbībōs kvalificātū specialisti paleidz izvērtēt spējas un prasmi, sagatavoj pōrrunom ar dorba devēju, apsprīz vītejō dorba tērga realōs spējas, gatavoj napicišamū dokumentāciju, dūd padumus runas un uzvedības kulturā, veicynoj veidōt sovu stilu. Tōs ir ari dūmu bidru tikšonōs un informācijas apmaiņa. Tōlob DMK jau īgyvūši popularitāti.

Lai bezdarbniks varātu sajimt pabolstu na tikai 6 mēnešus, bet vysu godu, klubu bidri teik īsaisteiti pagaidu olgōtūs sabidriskūs dorbūs, tūs organizēj pošvaldeibas. Var ari municipalō sabidreiba, vaļsts uzjāmums un privatstruktura. Bezdorbniķi sakūp piļsātu, cīmu, skūlu, slimneicu teritorejas, lobikōrtōj apdzēivōtōs vītas (ceļu un ītvu remonts). Šim mērkim naudas atvēle moz. Pimāram, Rēzeknes NVD 1995. godā izlītōja 99534 Ls, bet 1996. godam beja paradzātū 135900 Ls. Piļsātā un rajonā 1995. godā uz taidim dorbim tyka nūsyuteits kotrs 18. Bezdorbniķis, kas ir stypri par moz.

Situācija, kaida pošlaik ir dorba tērgā Latgolā, naļau NVD piļņeibā paleidzēt bezdarbniki. lai tū varātu, jōroda jaunās dorba vītas, bet tū sovukōrt traucej piļņeiga stagnācija tautsaimniecībā. Tys licynoj par napicišameibu vaļsts regionalōs programmas ītvorūs akcentēt Latgolas ekonomiskūs problemu rysynōjumu un vajadzeigōs investicejas, aktivizēt uzjāmumu saimnieciskū ruseibu, pōrstrukturēšonu, mozō un videjō biznesa atteisteibu, maksimali īrībēžēt bezdorba pīaugumu un dzeives limiņa sleidēšonu uz leju.

I. KAZIMIROVA,
II KURSS

ZEMNĪKIM VELTEITA DZEIVE

Ir cylvāki, kuri sevi, sovu myužu zidoj tautas lobā, ceinōs par vīnkōršūs ļaužu — zemniku interesem, kuri leidzcylvākus mūdrynōj nacionalū apziņu. Taidis Latgolā beja Jezups Kindzuļs.

Pymō pasauļa kara laikā Jezups Kindzuļs beja vīns nu Latgaļu paleidzeibas bīdreibas dybynōtōjim. Sevi jys vīnmār uzskatēja par zemniku, jō literārī dorbi, kur sevi rōda Čeņču Jezupa tālā, pōrsvorā ir vēlteiti zemei un zemnikim. Jys uzskatēja, ka tū nu zemnikim, kuri ceinōs, ir uzvarātōji, bet cylvāks, kurs nav drūsmeigs, nav ari dzeivōtōjs, tōpēc nikod navajaga pasadūtīs, vīnmār jōpasaceņšas sevi atrast spēkus, lai na tikai idzdeivōtu, bet dzeivōtu lobōk. Lai cik smogi ari nasaklōjas, zemniķis napames zemi, jo ir seiksts sovā gorā, bet stypra gryba un iztureiba paleidz tikt pōri vysam. Tikai uz sovas zemes, turādāmis sovas liktņupes krostūs, Dzīmtinē dzeidāmi spēceigas saknes mes turāmīs.

Latviši vīnmār bejuši zemniku tauta, ari piļsātōs dzeivōjūši cantūšīs atrast kaidu zemes gobolu, kur uzrakt dūbi. Seņču aicynōjums ir, ka myusus zeme sauc, kura jōar, jōsēj un kurā jōaudzej raža. Bet šīs zemes bolss jōsamōca sadzērdēt nu bārnu dīnom. Tys jau tai beja ari senejam latvišu zemnikam. Dorbs ie lobōkais skūlōtōjs, kurs īmōca meilēt sovu zemi.

Pēc J. Kindzuļa dūmom zeme ir lelōkais zemnika dōrgums, tei ir svātā lita, cereibu pīpīldējums. Myusu tāvi un seņtāvi, lai lobōk īsajustūs sovā apkōrtnē, lai byutu vīnōti ar jū, sātas cēle īpaši izraudzātōs vītōs. Biži vin tys beja kaidis pakolns, nu kura varēja pōrraudzēt laukus un pļovas. Zemes kūpēs grībēja jū na tikai apstrōdēt, bet ari meilēt, gyut nu tōs na tikai materialōs, bet ari estetiskōs vērtēibas. Jo vēlde ir dvēselei, tod dorbs vairs nav gryuts, lōsts, bet ir dzeives napicišameiba, kas sagōdoj pīcu un gondarējumu. «Zidoj sovai dzymtai zemei un sovai tautai koč desmit minūtes dīnā, — un tevi un myus vysus sōks apspeidēt gaišōka, spūžōka un syltōka saule» — teicis Kārlis Ulmanis.

Laiki nōk un īt, bet zeme paliks myužeigi, taipat kai myužeigi paliks tū, kas šū zemi apstrōdoj.

RIHARDS BERKIS, BOLVI

PĀDEJĒ KAUAJA STOMPAKU MEŽĀ

Vīna nu pyrmajōm nacionalūs partizanu grupom Viļakas mežu apkōrtnē izaveidōjōs 1944. goda augustā. Krīvim otkon ībryukūt Latvejas zemē, sorkonō armeja steigā mobilizēja

Viļakas apkōrtnes veirus un jauneklūs. Seņseneji latvišu tautas inaidniki izgramstēja nu cīmim un sātom kotru veiriti, lai jū mastu iznycynōjūšajōs kara gunīs frontē. Nu šim mobilizātājim ceļā izbāga divpadsmit veiru grupa Mariana Slucka — sagvōrds «Ritums» — vadeibā. Tī beja Janopoles, Bahmatovas un Bronču cīma veiri, kas lyka pamatu pyrmajōm partizanu vīneibom ceīņā ar krīvu okupantim.

Daļa šūs veiru jau pazyna karadinastu un beja ceinējušīs vōcu pusē latvišu legionā ryndōs pī Velikije Lukim. Junī un jūli, vōcu fronteī sabryukūt, mōjōs atsāgrizēs gon atsevišķi legionāri, gon vasalas grupas ar vysu kaujas apbrūņōjumu. Vosoru un leidz pat oktobra beigom partizani dzeivōja mežā skjuju būdōs. Novembrī pōrsacēlēs uz tai sauktajim Induļa bunkurim. Tī atsarodōs Slūtukoļna mežā. Te partizani nūdzeivōja leidz pat 1944. goda beigom.

1945. goda janvarī lela partizanu grupa — ap 60 ceineitōji — pōrgōja uz Saleņu mītnem. Tū vītu vālōk partizani un apkaimēs idzeivōtōji īsaucē ari par Jaunū Berlini. Pōrsacaldāmis uz Saleņu mītnem, partizani ļūti strauji veice jaunūs mītnu īzbyuvi un veidōja pōrdūmōtu aizsardzeibas sistemu. Kūkus bunkuru sīnu un grīstu

byuvēšonai zōģēja un vede uz šejini nu atlōkom meža vītom. Kīģeļus zemneicu škūrstynim un plītom salyukōja Viļakas un Skilbānu apkōrtnes cīmūs. Cēle gon vērszemes opolkūku gulbyuves, gon styprus bunkurus. Saleņu nūmetne tyka izraudzāta partizanīm strategiski idzeiveigā vītā. Nu trejom pusēm nūmetni sedze staigns, vītom klājs pūrs. Nūmetnei pa mežu varēja tyvōtīs vīneigi nu Kūlpines ceļa puses. Tūmār, lai piklyutu nūmetnes centra solai, uzbrucējim nōktūs pōrit divus klajus pūrejus, un tōs vītas atsaroda solu aizstōvim idzeiveigā apšaudes zonā.

Leidz 1945. goda 2. martam — Stompaku kaujai — nūmetnē tyka izbyuvāti 24 bunkuri un vērszemes byuves. Bunkuri pa daļai beja irokti zemē. Jūs sīnas un grīstus sedze stypras bolkas. Pī kotra bunkura izejas beja nalela priķštelpa, tōs vīnā pusē beja ari oka. Bunkurā dzeivōja 20—30 partizani. Jūs ērteibom tyka ībyuvāts divstōvu naras un ari pa lūgam. Syltumu deve kīģeļu voi vīnkōrši nu mōla ībyuvāts plīteņas. Atsevišķūs bunkurūs plīteņu vērsma tai īzveidōta, ka tur varēja īcept ari maizi. Nūmetnē atsevišķi atsarodōs štaba grupas bunkurs, tymā dzeivōja un strōdōja partizanū vīneibas komanders Pīters Supe — «Cīnītīs», sakaru organizators

Ontons Circens — «Vōrpa», pēčōk «Aire». Tur strōdōja ari štaba priķšniķis Bronislavs Sluckis — «Indulis» un cytī nacionalūs partizanū vadeitōji. Leidzōs atsaroda štaba apsardze jeb Bolūža grupas bunkurs, bet vēl tōjōk — «Zogotas», «Ūdra», «Imanta», «Zīmeļņika» un cytū grupu bunkuri. Pī ējas nūmetnē beja apsardzes bunkurs, bet vystōlōk — priķšpostēna bunkurs. Tur dežurēja Paegles veiri. Apkōrt bunkuram beja izrokti irokumi un lūžmetēju līgzdas. Pyrms bunkura Kūlpines ceļa vērzini posteni ari dežurēja divi partizani. Jōpimiņ, ka pošā nūmetnē beja uzcalts bunkurs bazneicai. Te ikōrtōtājā lyugšonu telpā kotru dīnu dīvkolpōjumus nūturēja Škilbānu Romas katōļu draudzes mōceitōjs Lūdviģis Štagars.

Partizanū nūmetnē valdēja armejas kōrteiba un disciplina. Bez atļōves un iroksta apsardzes žurnālā nu nūmetnes nadreikstēja ni izbraukt, ni tymā izarastīs pajugi voi partizani. Par tū ryupējōs apsardzes dīnasts un tō vadeitōjs Jōņs Kozlovskis — «Imants». Jys ari izvītōja un pōrbaudēja partizanū posteņus ap vysu nūmetni.

Nūbeigums sekōs.
Attālūs: Pīters Supe studeju godūs; mozpulka instruktors pēc augstskūlas beigšonas.

M. D. JŌNS DIMANTS, JUN. MINEAPOLE
**PROJEKTA IZPIĻDE —
VELTE KONGRESAM**

ultraskaņas aparātu. Agita Grinvalde «Aizkraukles Avīzē» roksta, ka par gūdu tam, vīneigajam šaidam aparatam Latvejā, reikētas svineības. Veseleības centra vadeitēja Lūcija Rutka isapazynēs ar Anitas Plūmes vadeitū Gimines centru, kurs taipat paleidzēja vōkt leidzekļus, daudz sazidoja Amerikā dzeivojuši latviši. Cikom visi un saiminiki gatavōjōs vokora svineigajai daļai, doktori A. Volkovs un L. Grinvalde izpētēja šū aparātu, kai ari cyti atzyna, ka tys ļūti atvīgļōs orstu dorbu, dūs daudz kvalitatīvōku pacienta izmeklēšonas attālu. Sovukōrt firmas «Siemens» pōrstōvis atsavinōjōs par pīgōdes termiņa aizkavēšonu, kam tūmār beja sovi attaisnojami imesli. Rajona padūme maņ pasnēdze atzineības rokstu, pasateice. Daudzi ir ļautōjuši — kōpēc taidis aparats sagōdōts tiši Aizkraukles Veseleības centram? Par tū asu jau rakstējis presē, maņ te vysvairōk pateik izjēmeigi cylvāki, kuri protuši ap sevī sapulcynōt cytus taidus pošus uzjēmeigūs, nasabeistūt nu ryska. Pārņ šys Veseleības centrs jau nūsvinēja sovu trešū dzimšonas godskōrtu. Myusu sadarbēba aizsōka pyrms divim godim, kod tykomēs ar «Staburaga» redakcejas ļaudim, kod es beju spists atzeit lēlūs Lūcijas Rutkas panōkumus. Projekta eistynōšona aizsōce 1994. godā. Ar šū aparātu var veikt nūru, oknu, līsas, sirds un cytu organu slimeibu diagnosticēšonu, izmeklēšonu ginekologejas jūmā, gryutnēiceibas nūvārōšonā. Un jau ar šō goda sōkumu aizkrauklīši tū lik liitā.

...pasakuorušais prīsters autoūstā, Ingrida voi...? Vysi romana tāli, elementi, itylpnōti žanri, kai luga, dzejļš, zynuotniskis apcerējums, sovstarpejuos kombinacejuos lik dūmuot par postmodernys prozys strukturu. Taitod absurda sižeta (bezpaleidzeigs termins) atteisteiba, vyspuoreja desakralizaceja gon tiši manifestējūt («Atgūoja Jezups, idzyna mitu zemē i pasaceja — ite pasaulā centrs.»), gon ironiskā zamtekstā, naturalisms. Atcalts vyss, kas determēnej latgališa personeibu nu Superego poziceju: naz kaida universala morale, pīnuokuma nūsaceita identifikaceja ar sabidriski nūzeimeigom lūmom, apziņā fiksāta vērtēibu hierarheja. Romana kai tuos atdaleita legenda par 1917. goda Latgales kongresu i cytim latgališu pošapziņu mūdnyšim nūtykumim, personeibom nu individa kolektivū naapziņu, intimū dzeivi (plašuokā nūzeimē) skarūšuos sferys. Volūda, itvardama sevī ari arhajiskuos pyrmsvolūdys elementus, ir ceļš pi cylvāka pyrmyuteibys. Mes tai irūbežojam sovu byuteibys inventara sarokstu, ka eistuokais palik myusu mistiskuos dūmuošonys profanajā, na sakralajā sferā.

SANDRA KEIŠA
**VALERJANA
VYSLAICEIBA...**
(O. SEIKSTA I
V. LUKAŠEVIČA
ROMANS «VALERJANA
DZEIVE I REDZĪNI»)

Romana strukturyrs pamatā styngra binaruo opoziceja «laiks: nalaiks», «itene: naitene», «Es: Naes». atsateikšona nu sabidriski, nacionali, tradicionali nūzeimeiguo Ego, vysod irūbežojūšuo Superego (sakralais), puoreja sirrealā vyslaiceibā i vysitylpeibā, atsarasšona lituos (profanais) — patisuos breiveibys pīsacejums, golvonais pryncyps šuo teksta percepcējā. Zeime, atslāgs, parole tam ir biži lituotais «ružovī putyni», romantikim tyvs simbols. Naviertejūt kvalitatīvi, ar romantisma tradiceju šū tekstu saista kūpeiga tehnologieja — «švakuos» realitates kompensaceja transcendentalā. Voi naitenē var piļneigi aizīt nu itenis īguodu? Romanā pīsacātājūs attīceibu modelūs «muote (—sāta—Latgola): dāls (—latgalīts)», «tāvs (—Dīvs): dāls (—katuoļs), ari «sivite: veirīts» realizējās gon Superego (napīcišameiba pīsaturēt kaidam morales pryncypam), gon id reflekseja. Pyrmoio teik nūraideita, ūtruo ir vysa plyusmis, transformaceju pamatā. Lītyš, kas ir opozicejā, var reducēt leidz vinojūšam suokumam. Privadumam: dāls — misa — mygla — muokūns — leits — plyustūšs škeistums — iudiņš. muote — muotis pins Tūmār pyrmelementu iudiņa i akmiņa monologizātājā dialogā skaitoms naitikšonys pryncyps. Sābri, kas mejās tik kruši, ka napamona jūs seju, sivite i veirīts, kas staigoj vīns ūtram garom, varbut kūpā dzeivoj... Myužeigais A. Kamī svešinīks Tevī. Tovs Krystus, Tovs Tāvs, Tu Pats.

SPAITANU ROMONS
BYZNESMĒNI
Vysas cīma bōbas zyona — Zeps brauc opelī askona!
Na cik ilgi, kab jū bess,
Veris — jam jau mersedess.
Maneigs veceits, gon ar plešu,
Byldynoņ sev sīvu trešu.
Pačyukst meita mōtei klusu:
Naudas jam kai suņam blusu!

AIZGŌJĒJAM

Myužeigu mīru dūd viņam, Kungs,
Un myužeiga gaisma lai speid viņam!
Nu latviša tautas kūpuma mes asam latgaļu calms. Taidis mes bejom, asam un paliksim naatkareigi nu tō, voi tū kaidis gryb voi nā. Kai mežā pride navar palikt par bāzru un sōkt skuju vitā lopōt, taipat ari mes navarim palikt cyaidi. Kaidis ir myusu ceļš? Ir tikai vīns — myusu augšupejas ceļš. Tys zeimoj: kas mes asam, tys ari paliksim. Tys, kas myusim ir montōts godu symtūs, kas myusim ir svāts un dōrgs, tū mes liksim uz latvišu tautas kūpejō kulturas oltora kai sovu, jo myusu apziņa ir skaidra, jo mes latvišu tautas kūpeibai asam naatvitojami taidi, kaidi asam, tōpēc napaliksim par palovom, lai vēji myus naaizpyuš.

Atāla: roksta autors, L. Rutka un V. Lejņš. Ž. ŽAKAS foto

POLIKARPS ČERŅAVSKIS †

Čerņavska dvēseli Myužeibas priškā!
Pazemeigā leidzjuteibā
pidareigajim

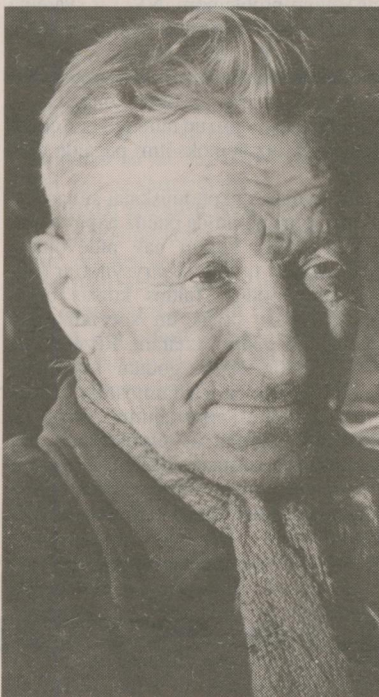
Anta RUGĀTE

...Niu Latgolas lapnuma, keramika Polikarpa Čerņavska myužeigōs atdusas vitas kōjgalē šalc pavasara nūjautōs lēls bāzrs, kai skumdams nūsalicis pōri jam. Myužs vērs zemes ir nūsaslēdzis, bet palicis jō dorbs un vitejō muzeja fondūs inōcis radiniku atdōvynōtais Treju Zvaigžņu ordeņš, kas jam beja pyrmais un pādejais atzineības aplīcynōjums. P. Čerņavska dzeives ceļš aizsōkōs 1923. goda 8. majā Daugavpīls aprinka Sylajōņu pogosta Babru sādžā. Omotu mōcējōs pi Polikarpa Vylcāna, jam beja ļouzvalk ari karaveira šīneļš, bet pyrmy sovu dorbu izstōdi sareikōja 1942. godā. Jō dorbi bejuši Moskova, Reigā, Viļņā, ari Vōcejā, Rumanējā, Pūleja un cytur. Augstais myusu valšts apbolvōjums sajimts 1996. goda 23. februari. Bet šō goda 25. janvari vysus pōrsteidze sārū vēsts — slovonūs Latgolas keramiku saimes vacmeistars, nanūgurdynojamais dorba dareitōjs aizsaukts myužeibas ceļš...
Lai Tev vīglas smilšis Preiļu kopūs, dōrgais Polikarp! Palicēji naaizmērs tevī un tovu dorbu. Un byus ari Preiļūs Čerņavska ila... * * *

paleidzēja strōdēt pi apdadzynōšonas krōsns. Un vīnmār beja tys lobais gareņš, kurs naskaitamajim apmaklōtōjim paleidzēja izavelētis veira darynōjumus, zynōja pastōstēt, kai kurs nu jim veidōjis, beja par Preiļu mōjā aizsōktō gimines muzeja gidi...
Stanislava aizgōja pyrmo, lai sagatavōtu myužeigu dzeivōšonu sovam Polikarpam... Jōs dzimšonas dina ir 1929. goda apreli. Kopa kūpeņa vēļ svaiga, tai blokom pi nūleikušō bārza nu ir ari ūtra...

ONUFRIJS KONDRŌVS †

O. KONDRŌVS SOVĀ
ĪROSTAJĀ VIDĒ UN
TĀRPĀ; TŪP
KŌRTĒJĀIS PŪDS —
VĒĻ, TIKAI JŌATDOLA
NU RIPAS
V. AUZIŅA FOTO NU
PREIĻU MUZEJA
FONDIM

Tymā pošā dinā, kod preiļsi atsavadēja nu P. Čerņavska, Aglyunas pusē zemes klēpam atdūs cyts keramiks — Onufrijs Kondrovs. Jys dzimis Rēzeknes aprinka Ružu pogostā, dorba gaitas uszōce kai grōvracējs. Ap 1939. godu atnōce uz Dūbem, apsprecējōs ar pūdņika Izidora Vylcāna meitu. Omota prasmi mōcējōs pi Polikarpa Vylcāna, tei tod vēļok beja ari iztykas olūts, brauce uz tērgim Rogovkā, Viļanūs, Daugavpīli. Jō darynōjumi pa lelōkajai daļai beja praktiskai napīcišameibai dūmōti trauki — madauniki, krējuma, puču, kartupeļu cepšonas pūdi un cyti. Omota prasmi mōcējōs ari nu sīvastāva, šīs dorbs beja jō aizaraušonōs vokoru un nakts fisai, jo pa dinu vajadzēja īt dorbā kolhozā. 1960. godā sajēme tautas daļjomota meistara nūsaukumu, izstōdēs pīsadalējōs nu 1957. goda. Dzimis 1910. goda martā. Nu dzeives aizgōjis vīnkōršs, bet styprys ūzuls.

PREIĻU VLMM
Foto: V. AUZIŅŠ

† Myužeibā
aizsaukts
latgaļu
patriarhs
JŌNS
CYBUĻSKIS

1997. goda 3. janvari,
apglobōts 1997.
goda 8. janvari. Jū
sirsneigā pimiņā
pātūrēs Andryva
Jūrdža fonda
vadeiba Vōcejā.
Dr. Jōns DIMANTS,
Aļberts SPOGIS

Cylvāks byznosō cik spēja,
Golu golā bankrotēja.
Nūpeļneiti seši godi,
A jam, valnam, dyži rodi.
Navēreigais darkers Skōbe
Veceitei aiz kōjas grōbe.
Načērc, vacō ledija,
Tei ir ortopedija.
Ar tōm odotom kai Kīnā —
Voi to tei ir medicīna?
Lyuk, ar koltu, ōmuri
Mes operēsim gōmuri.

Taida operaceja maņ nīks,
Gona smuks byus nabašniks.
Pībylda jys cīniski —
Sprīžu medicīniski.
Pagaidit, dreiz valā speršu
Taisni genialu peršu.
Lausšu kotru barjeru,
Lai iztaseitu karjeru.
Tys nikas, ka roksta šveikas
Iznōk spurainas un leikas,
Gon jau kōdreiz itū drukōs
Ryndōs leidzonōs un smukōs.

Latgolas nūvoda nedēļas laikroksts
REDKOLEGIJA
Dybynōtōjs — A. Rancana
izdevniceiba.

Masu informācijas leidzekļa
registrācijas aplīceiba Nr. 1609.
Iznōk nu 1994. goda 30. decembra
reizi nedēļā — pīktdinōs.

Izdevēja nūrekinu konts Latvijas
Unibankas Preiļu nūdaļā Nr. 468425,
kods 310101416. Izdevēja adrese:
A. Upiša ilā 3-49, Preiļi LV-5301,
tālrunys 8-253-21516. 1. ispidlūksne.

Datorsalykums Līvija Kalvāne,
datormaketeišona — Solveiga
Sarkane. Īspista SIA «Latgolas druka»
Bazneicas ilā 28, Rēzeknē, LV-4601